

P.N.A . / Goga - IV –

apr.1934 - 29 nov.1935

**LD : Atenție : la 29 nov.'35 ia sfârșit existența PN Agrar
Voi trata activitatea lui Goga la fișerul PNC - ACCuza.
Numai dacă sunt informații retro , revin aici.**

Guv.Tătăărăscu. Legislatura I .Sesiunea ordinară .febr- apr.'34

- continuare -

1 Legea lichidării datoriilor agricole și urbane (Conversiunea IV , 2-3 apr.'34

Vasile Sassu (ministr.Agriculturii , **Aurelian Bentoiu** (raportor
O.Goga (PNA **D.Topciu** (PNA

[LD : sublinieri, semne, comentarii - îmi aparțin
Extrag doar considerațiile deosebite, mai ales cele de program sau doctrină]

1 a Octavian Goga

(DAD, MO 36, șed. 2 apr.'34, p. 1490-1491

▫ **Legea**

PNA , examinând proiectul de lege , își precizează **p.d.v, prin următoarele considerațiuni :**
Problema datoriilor , pe care **guvernele perindate în ultimii 5 ani** ,
prin neputința și zăbava lor, nu numai că **nu au putut-o rezolva**, dar **au îngreunat-o**,
reprezintă **un capitol trist al zilelor noastre** .

Suntem acum la **al IV-lea proiect** de lege, care ar trebui să potolească frigurile crizei ,
și totuși, **noul proiect nu se deosebește** - nici prin concepție, nici prin îndrăzneală ,
nici prin seriozitate - **prea mult de cele anterioare** .

Sub cărmuirea plină de contradicție a PNȚ, s-a venit cu **rețeta lesnicioasă dar plină de
primejdii, a acelor moratorii**, iar PNL , cu scrupulele sale constituționale,
cu recursurile la Curtea de Casație, a înrăutățit mai mult situația.[-----]

"Suntem înaintea unei legi născute într-un pat nelegiuit ,

din ciocnirea intereselor bancare , apărute de PNL ,

și **interesele electorale** ale acestui guvern , **care a risipit pe câmpul de întreceri al alegerilor**
recente , **tradiționala provizie de făgăduieli**, lipsite de sinceritate .

" Prin dispozițiile proiectului de lege, se creează **atâtea excepții neântemeiate** ,
atâtea **confuzii voite**, atâtea **spețe de datornici** , atâtea **formalități încurcate** și
atâtea **proceduri judecătorești anevoioase**,

încât avem dreptul să declarăm că titulatura

ce o poartă **de asanare a datoriilor agricole și urbane** , **nu corespunde conținutului**,

iar problema ,departe de a fi scoasă de la ordinea zilei , prin firea lucrurilor,

va contiunua să întrețină o stare de agitație

și să împiedice procesul dorit de revenire la împrejurări normale . "

Rețeaua complicată a discriminărilor sectare , oglindită în **avalanșa amendamentelor**, reprezintă tot atâtea **uși deschise și puncte tenebroase** menite să constituie ,
" hatăruri pentru unii și osândă pentru alții ."

[-----]

O.Goga / 2 apr.'34

▣ **Finanțarea conversiunii = Salvarea creditului liberal**

Cu cele **450 milioane** puse de guvern la îndemâna Băncii Naționale, se va ajuta doar " un anumit credit"

instituțiile de credit din țară și particularii nu vor avea nici un ajutor.

Ar fi trebuit să se vină în ajutorul Băncilor Populare ,a cooperativelor din Vechiul Regat , a băncilor românești din Ardeal și Banat ("Solidaritatea"

O.Goga / 2 apr.'34

▣ **Concepția PNA privind Conversiunea**

PNA ar fi dat un proiect de lege pentru asanarea tuturor datoriilor de la sate și de la orașe, ținând seama de capacitatea de plată actuală a datornicilor , îmbrățișând toate categoriile de cetățeni, fără a-i împărți după natura îndeletnicirilor lor, ocrotind , **deopotrivă, pe plugarii mari și mici, pe toți **proprietarii urbani**, indiferent de venitul impozabil, **pe comercianți , pe industriași și meseriași, pe funcționarii publici și particulari**, precum și **pe profesioniștii liberi, cerând un sacrificiu egal de la toți creditorii** , **fără diferențieri nejustificate** în privința cotelor , **fără privilegii** adânc jignitoare pentru obrazul românesc , acordate - chiar împotriva unor rezoluții internaționale ca acea a Conferinței de la Stressa - **creditorilor străini.****

Într-un cuvânt , **PNA ar fi dat o lege de conversiune generală .**

PNA declară că **nu va vota legea** (**aplauze la PNA**

----- Oct.Goga / 2 apr.'34 -----

1.b Leon Scridon (PNA

(DAD, MO 36,șed. din 2 apr.'34, p. 1516- 1519

[LD: de pe pozițiile **naționalismului integral** , asumat de PNA, este **contra protejării creditorilor străini** și apără **interesele băncilor românești din Ardeal**]
Sublinieri și semne, îmi aparțin.

// Legile conversiunii : **creditorii străini** //

// Legile conversiunii : **băncile românești din Ardeal** //

// Băncile românești " **Solidaritatea**" - **trecut și prezent** //

// **PNȚ** nu sprijină băncile românești din Ardeal ; **PNL** nu sprijină creditul agricol //

// **Legea Sassu** : nedreptățește **băncile " Solidaritatea "** din Ardeal

// **Apel la solidaritate națională** - pentru **apărarea creditului românesc din Ardeal** //

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ **Legile conversiunii**

▫ Creditorii străini

- **" Deși aveți pretenția de a soluționa o problemă de ordin național, mențineți un tratament de preferință - moștenit de la celelate legi - împotriva căruia partidul nostru a protestat în comisiuni și protestează și aici , cu toată hotărârea. Vorbesc de tratatamentul în favoarea creditorilor străini , pe care nu-l găsesc cu nimic justificat , căci **dacă se admite reducerea creanței** în materie de **concordat preventiv [falimentul] - fără ca creditorul străin să aibă dreptul să protesteze - nu înțelegem de ce nu i s-ar aplica același tratament** , când este vorba de **un interes superior de ordin național**. " **Propunerea noastră de a se suprima această excepție , susținută** chiar și de o bună parte din **majoritate** , și având și **asentimentul d-lui ministru Sassu** , **datorită unor anumite intervenții , a fost respinsă** , consfințându-se și pe mai departe această **excepție în favoarea creditorilor străini**. **Mentținerea acestei excepții , este o gravitate excepțională pentru Ardeal.****

Acolo s-au înființat , după război , o serie de **societăți < românești >** , românești în **sensul că sunt înregistrate la tribunal și sunt supuse dispozițiilor codului comercial român , dar capitalul este străin.**

Îndeletnicirea acestor societăți , este cumpărarea și vânzarea de unelte și mașini agricole , în special mașini de treierat .

Ex. **"Soc .Română pentru comerțul cu mașini agricole Cluj, S.A. "**

- **Bentoiu** : Sunt organizate în țară și au sediul principal aici ?

- **Scridon** : Aceste societăți **au vândut țăranilor unelte agricole** , aceștia au dat polițe în valută forte , au plătit dobânzi uzuare , rămânând datori cu un rest de plată .

În urma crizei , acești **țărani au fost dați în judecată** , urmăriți , iar când au opus creditorilor beneficiul asanării , **creditorii urmăritori veneau cu un contract , în numele unor societăți străine** (fabrica de unelte Budapesta sau Viena , și bieții țărani au pierdut procesul .

Prin urmare , **prin consfințirea acestor excepții în favoarea creditorilor străini , dvs. excludeți de la beneficiul legii o bună parte a țăranilor din Ardeal .**

Leon Scridon / 2 apr.'34 , retro '

▫ Băncile românești din Ardeal

▫ PNȚ nu sprijină creditul român

▫ PNL nu sprijină creditul agricol

[LD : prin el , am confirmarea că **ardelenii din PNȚ lipsesc la dezbaterile acestei legi** , așa explicându-se absența lor , ca opinie .Această **boicotare ardelenescă** , trebuie neapărat să o surprind undeva , **dincolo de orice explicație** . Fără , însă , a- mi însuși accentul anti- PNR , promovat de goghiști , care face parte dintr-un alt capitol. Tot prin această discurs , capătă consistență **caracterul naționalismului integral** , **asumat de PNA-Goga.**]

S-a vorbit despre înviorarea creditului.

DI.Ghelmegeanu , ca **reprezentant al PNȚ** , a vorbit despre **situația financiară din Ardeal.**

" **Îmi pare rău** că nu mai este aici , că aș vrea să-i spun că **cel mai puțin calificat partid** , care să vorbească despre situația băncilor românești din Ardeal , ar fi fost PNȚ .

Îmi pare rău că **nu sunt aici reprezentanții din Ardeal al PNȚ** , să le spun că , pe lângă alte împrejurări , **diminuarea popularității PNȚ în Ardeal , se datorește tocmai lipsei complete de sollicitudine a PNȚ** ,

față de băncile românești din Ardeal.

" Cunosc foarte bine situația din Ardeal, și am pretenția că o cunosc mai bine decât dl Ghelmegeanu. Ei bine, **discutând situația băncilor românești**, amărăți în sufletul lor, **spun că mai bine le-au apărat interesele lor domnul Argetoianu, decât dl Iuliu Maniu "**

" De la această tribună, **președintele PNA, dl Octavian Goga**, având la îndemână datele statistice culese din Monitorul Oficial, după publicațiile din 1932, **a arătat situația de vădită inferioritate a instituțiilor financiare românești din Ardeal**, față de instituțiile minoritare .

[LD : vezi discursul lui Goga din 3 mart.'34, fișier PNA-II]

Aceste bănci românești, care înregistrează o existență de peste 50 de ani, nu au fost nicicând bănci de exploatare. Au fost instituții create cu **capital curat românesc, conduse de români** - spre deosebire de multe instituții similare din Bucovina și Basarabia, unde deseori capitalul era mixt iar conducerea nu era curat românească .

Aceste bănci, au promovat și alimentat creditul agricol -

spre deosebire de filialele marilor instituții de credit din București, înființate în Ardeal, după război, care au sprijinit mai mult **industria și comerțul, ramuri de activitate care sunt 90 % străine** .

Aceste bănci au contribuit la emanciparea țaranului român, făcând să treacă din latifundiile grofilor și baronilor, **sute de mii de jugăre, în stăpânirea țaranului român**.

În 1899, ziarul "**Erdély Gazda**" [**gospodarul**] , scria că **băncile românești** adună posesiunile maghiare ca să le folosească pentru întărirea națiunii lor ...

În 900, ziarul "**Magyar Gazda**" vorbea de **instituțiile "valahe"**, de intelectualii români, care, din desconsiderați cum erau, au ajuns departe ...

În 1912, **contele Bethlen** - fost prim-ministru, actual revizionist înverșunat - la o adunare a Consil. județean Mureș, spunea despre **băncile românești din Ardeal**, < **Ardealul este în primejdie** . Pericolul îl reprezintă **Valachii și politica lor de realități, conștientă și sistematică pe care o fac băncile lor** .

Ardealul este în pericol de a ajunge cu totul în mâinile Valachilor [-----]

Românii au cumpărat de la unguri, **în 10 județe**, unde ungurii sunt amestecați cu românii, **96 de mii de jugăre pământ arabil, 70 jugăre păduri**, în valoare de **70 milioane coroane aur**. Dacă această pustiire a moșiilor ungurești continuă, datorită **băncilor românești**, va continua și în viitor, în curs de 30 de ani, jumătate din moșiile maghiare din Ardeal, vor fi pierdute . >

Aceste bănci din Ardeal au realizat și o mare activitate filantropică .

În cursul anilor, **băncile românești din Ardeal** au dăruit 208.266.000 lei pentru scopuri culturale . Ex. "**Banca Crișana**" din Brad, jud. Hunedoara, a contribuit cu o mare sumă la construirea apoi **a susținut cu 60 % bugetul** Liceul român din Brad, timp de 28 de ani .

Așa cum spunea și Victor Slăvescu în studiul său, **băncile românești din Ardeal și Banat** au contribuit la o intensă acțiune culturală. [**dă un larg citat**]

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ **Variantele conversiunii**

▣ **Băncile românești din Ardeal.**

[**Atenție la precizări ! Atenție la spulberarea unor demagogii fără suport real !**

Atenție la accentul politicianist pus pe o atare materie !]

/ Prima dată s-a pus problema acestor bănci ["**Solidaritatea**"] la **Legea Argetoianu.**, din 1932. **Legiutorul** a pus atunci aceste bănci, **pe picior de egalitate cu băncile populare** (art. 55)

/ Această lege, este scoasă din vigoare de **Legea Vaida**, din aprilie 1933, **care le scoate din acest tratament** (art. 13, preconizând o convenție între Ministerul de Finanțe și Cooperatie .

De aceea am afirmat eu că PNȚ nu este calificat să-și aroge niște merite ...

- **Ghelmegeanu** [prezent între timp] : Statul preluase un portofoliu al fostei Centrale a băncilor populare . A fost firesc să le cedeze acest portofoliu , prin convențiunea din aug.'33 .
Dar ... statul nu a avut nici un portofoliu al băncilor din Ardeal , pentru că , **dacă ar fi avut un asemenea portofoliu ,** desigur că l-ar fi cedat , ca și la băncile populare .
Dvs ne învinuiți că nu am cedat băncilor din Ardeal ,
ceea ce nu aveam să cedăm !
 - **Scridon** : Nu este vorba de cedare , s-ar fi găsit o formulă pentru rebonificarea băncilor din Ardeal...
- / În fine , ceea ce ne interesează pe noi , este situația acestor bănci acum , cu acest **nou proiect de lege** . Constatăm că **prin dispozițiunile proiectului**, acestor instituțiuni li se pune o alternativă : **sau plătesc la zi depozitele , sau lichidează tot avutul lor** în termen de cel mult 5 ani , deși restituirea creanțelor lor se eșalonează pe un termen de 15 -17 ani .
Dvs înscrieți în această lege **un tratament de inegalitate** și dovediți **o lipsă completă de solitudine față de instituțiile bancare românești din Ardeal**.
Dvs vorbiți doar de **Centrala Cooperativă, Creditul Rural, Casa Rurală, Creditul Urban** .
Vă pun întrebarea : **instituțiile românești din Ardeal , grupate în Asociațiunea Solidaritatea , nu merită aceeași solitudine** pe care o arătați instituțiilor celorlalte ?
- **Dr.Hasnaș** : Cine contestă ? Nu contestă nimeni !
 - **I.Popa** : Toți suntem români ! Nu trebuie să facem nici o deosebire .
Nu există bănci ardelenesti !
 - **Scridon** : Atunci **de ce nu se pun pe același plan și băncile din Ardeal ?**
 - **M.Negură** : Dl ministru Slăvescu a făcut astăzi precizările necesare :
că va veni cu **o convenție unică** ; că o va supune **aprobării Parlamentului** ;
 - **Scridon** : Face apel la toți deputații ardeleni , indiferent de partid , să sprijine aceste bănci , nu din regionalism , ci din interes național .
- Leon Scridon / 2 apr.'34 -----

1.c D.Topciu (PNA

(DAD, MO 36. șed. din 2 apr.'34, p. 1527- 1530
[LD : Basarabean .**Bancher**. Pledează , firesc , de pe poziția acestei funcțiuni .
Dar își construiește argumentarea pe **teoria armoniei sociale, a solidarității**.
Fără să neglijeze țărănimea, pledează cu franchise și pentru **interesele legitime ale celorlalte clase : industriași, și ... bancheri**. Este , dinp.d.v. doctrinar, neoliberal.
Nu știu de ce este în PNA , nu are nici un accent naționalist .]
Supratitluri, sublinieri, semne , îmi aparțin. Doc.integral, **fișier PNA**
/ Datoriile ; datornicii /
/ Cauze, acuze, răspunderi, vinovății ; criza economică ; scăderea prețurilor //
/ Conversiunea : Creditul ; creditorii /
/ Basarabeni și I.română / / Teoria armoniei sociale /
/ Conversiunea și industria / Reînvierea creditului ? /
/ Cuantumul reducerii datoriilor / Finanțarea conversiunii /
/ Importanța dezbaterii parlamentare : laboratorul legislativ /
/ Intervenționismul de stat = baza armoniei sociale / Analogie : ref.agrară - conversiune /
/ Legea Tătărescu -Sassu , concluzii : nesatisfăcătoare //
D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Datoriile , datornicii

Problema datoriilor este o problemă gravă, atât din p.d.v. **social** cât și **economic**.
Se găsesc în litigiu peste 125 miliarde lei, plasați de diferiți creditori

debitorilor, care nu sunt în stare de a-i plăti.

Din 5 milioane capi de familie, se găsesc **în litigiu** minimum **3 milioane și jumătate** .

Dintre ei, cca **2.400.000 capi de familie agricultori** ,

la care adăugăm și **1.175 bănci**, cu un capital de 70 miliarde ,

împreună **cu toți depunătorii lor** , și cele **1.097 de instituții industriale** ,

la care sunt cca **1 milion de oameni interesați** .

(cf.declarațiilor din 1932, la Legea Argetoianu

Dacă ținem seama de **declarațiile făcute de prim-ministru Tătăărăscu**,

cum că **principiile generale** care stau la baza legii **sunt analoage** cu acelea care au determinat pe legiuitorul **reformei agrare** , avem dreptul de a discuta legea din p.d.v. al acestor principii .

Atunci **s-au expropriat 6.150.000 ha** pământ de la **29.000 proprietari**

și **s-au împroprietărit 1.900.000 cetățeni**.

Prin urmare, **din p.d.v. al numărului cetățenilor** asupra cărora **se răsfrâng efectele legii** , **interesul este mai mare** decât acel al problemei agrare .

Și din p.d.v. al cuantumului, la fel. **Cuquantumul datoriilor** atinge astăzi peste **127 miliarde** , iar la **reforma agrară** , atingea **60 miliarde** . "

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Cauzele , acuzele , răspunderile datoriilor**

▣ **Criza economică : scăderea prețurilor**

" Trebuie să recunoaștem însă, că **debitorii au fost puși în imposibilitate de a plăti** . **Eu nu vreau să discut** care sunt cauzele **[!!!]** , cu toate că **am auzit pe unii** vorbind de la tribună și **acuzând pe creditori**, iar **alții pe debitori** .

" **După părerea mea, nu există vinovați ; există numai împrejurările create de fenomenele economice** , care nu numai în țara noastră , dar **peste tot globul**, au creat aceleași situații. " [-----]

A venit însă **criza generală** și **au scăzut prețurile** de la 1929 până azi ;

astfel , la munca **în agricultură** , prețurile au scăzut **cu peste 70 %** ,

iar la **industrie cu minim 50 %** .[-----]

În 1932 (la legea Argetoianu ,nimeni nu vorbea atunci de **debitorii urbani sau industriali !**

Ori, **dacă** vorbim de **debitorii rurali și urbani**,

trebuie să vorbim și de **debitorii industriali sau comerciali**,

pentru că există o verigă generală , care merge de jos până sus, și de sus până jos.

Debitorii rurali intră în conversiune cu o cotă mai mare, **cei urbani** cu o cotă mai redusă,

dar comercianții nu intră .

- **VSRadu** : Comercianții **intră în concordat** , cu **40 %**

- **Topciu** : Parcă văd că mâine guvernul va veni cu **o lege nouă, să bage și pe comercianți** .

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Creditul și creditorii**

" Când **creditorii** au venit **cu capitalurile lor** și au făcut operațiuni de împrumut , **ei au făcut o funcțiune socială** , necesară pentru acești debitori , cari azi sunt puși în imposibilitate de a plăti.

Creditorii nu s-au născut , în funcțiunea lor, numai din dorința lor, ci **ca o urmare a necesităților debitorilor de azi**.

De asemenea , **dacă azi debitorii nu mai sunt în stare să-și plătească datoriile** , cauza **nu sunt creditorii; că nici un creditor nu a rugat un debitor ca să vie să-i dea bani**, când știa că debitorul nu are de unde plăti. [-----]

În 1932 (la legea Argetoianu , când prețurile erau mai ridicate , **Topciu a susținut reducerea creanțelor** dar măcar o parte din debitori să-și achite datoriile.
Dacă cei cu proprietate până la 10 ha, nu puteau plăti,
" nu este just ca și cei cu proprietate peste 10 ha să li se recunoască imposibilitatea de plată ! Nimeni nu vorbea atunci de debitorii urbani sau industriali !
[-----]

Sunt astăzi unii creditori , care sunt **creditori prin vânzarea averii lor.**
Ei au primit o parte din suma cuvenită și, în speranța că vor primi restul ,
au făcut datorii în altă parte .
Și atunci eu vă întreb : **este aceasta dreptate , să iai activul unui creditor și să-i lași pasivul,** căruia trebuie să-i facă față ? **dar cu ce să facă față ?**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Basarabeni și limba română**

[LD : polemică incidentală , pornită de la observația ce i s-a făcut ... denotă sensibilitatea basarabenilor la acest capitol]

Un coleg , adineauri , îmi spunea că **nu vorbesc bine românește , că spui " conversie" în loc de " conversiune" [...]**

În această privință a exprimării , **noi basarabeni avem scuza că nu prea vorbim bine românește.** Dar poate **sunt mai mulți deputați ardeleni care vorbesc bine românește,** și totuși **au un accent care nu corespunde accentului regătean.**

- **VSRadu :** Moldovenii din Basarabia vorbesc la fel cu noi, nu este nici o deosebire .
- **Topciu :** Eu nu am pretențiunea să iau lecțiuni , pentru a mă perfecționa în limba română; însă **când vor veni copiii noștri și vor vorbi o limbă stricată românească,** atunci veți fi în drept să faceți observațiunile cuvenite, pentru că **ei sunt obligați să vorbească o limbă perfect românească.**
Noi am făcut această unire cu tot patrimoniul nostru , care datează în Basarabia de 170 de ani .

Noi ne-am considerat totdeauna că nu facem parte dintr-o minoritate , pentru că **în spatele nostru nu exista o țară** care ar fi putut să ne pună pe noi , în fața țării noastre, **ca minoritari.**

Astăzi deabia am vorbit cu un domn deputat - care a făcut adiniori o interpelare aici , pe această chestiune. **Dar vă rog să lăsați deoparte aceste chestiuni .**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Necesitatea armoniei sociale .**

"Eu nu sunt nici creditor, nici debitor , eu sunt pur și simplu doritor de armonie socială , dar nu văd cum, prin **aceste difernețieri** pe care le creează legea, **nu văd cum** putem ajunge **să inaugurăm această armonie socială ,** pe care atât de mult o dorește toată lumea, și despre atât de mult se vorbește și în expunerea de motive și în raport.

În acești 3 ani din urmă, **de când populația nu mai plătește , s-a îmbunătățit soarta populației rurale ?** Din contra, **ea merge în scădere .**
O serie de oratori au vorbit exclusiv despre țărănimea cu proprietăți până la 10 ha .

Mă gândeam : este oare drept să considerăm **numai această categorie de producători , ca determinantă în viața statului ? Nu .** Eu fac parte din țărănime , dar spun : pentru mine, **după cum țărănimea este producătoare pentru celelate clase sociale,** tot așa și **celelate clase sociale , sunt producătoare pentru țărănime** (**aplauze unanime**

După cum **celelate clase sociale au nevoie de hrana corpului** , hrana fizică, **tot așa și noi, țărănimea, avem nevoie de hrana morală a corpului nostru ,**

de înmulțirea cunoștințelor științifice , avem nevoie de a fi îndrumați în viața , pe care noi nu suntem în stare să o cunoaștem , **cum o fac cei ce devin conducători.**

De aceea , diferențierea între clasele sociale **nu face decât să producă dizarmonie.**
Dacă strămoșii noștri ar fi pus problema tot astfel, numai cu proprietatea până la 10 ha, probabil că civilizația omenească nu ar fi ajuns unde este astăzi.

De aceea, venind în sprijinul acestei clase - **chiar dacă** produce pentru viața ei , tot este mult , căci **altfel am fi în situațiunea de a avea și noi milioane de șomeri ,** care să umple străzile și să se dea la acțiuni de dezordine - **nu înseamnă că trebuie să neglijăm celelate clase. "**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Conversiunea și Industria

- A auzit mulți parlamentari afirmând că **industria nu merită să intre în conversiune !**

" Dar astăzi , **suferințele noastre** , în ce privește lipsa de devize, **se datorește tocmai faptului că mărfurile manufacturiere trebuie să le aducem din altă parte .**

Dacă nu am fi vorbit de mult așa , probabil că , până acum, **nu am fi adus din alte părți mărfuri**, căci **puteam să avem și noi fabricile noastre** pentru aceasta , și **puteam rezista în fața crizei** , mai ușor decât orice țară din Europa Centrală. [----]
Industria noastră are astăzi peste 42 miliarde datorii , dar, în același timp, **ei i se datorează peste 20 miliarde lei.**

Și atunci , **este sigur că, acei care sunt datori industriei , n-au să plătească,** și nici aceasta , la rândul ei, **nu va fi în stare să plătească.**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Cuanțumul reducerii datoriei

"De aceea **cred că asanarea datoriilor agricole,** **trebuia să fie tratată pentru toate clasele sociale la fel,** **nu pentru că este cineva vinovat,** nu pentru că cineva are mai multe drepturi decât celălalt , dar **pentru stabilirea acestei armonii sociale,** fără de care **munca normală a unei națiuni nu poate să existe ."**

În ce privește **cuanțumul reducerii,** eu spun că, **odată ce munca agricolă a scăzut cu 70% , reducerea trebuie să fie cu 70 % .**
Dacă nu vom reduce atât, legea nu va fi definitivă.

Dacă valoarea muncii urbane , dacă valoarea imobilelor urbane , **a scăzut cu 50% ,** pentru toți **debitorii urbani trebuie să fie o reducere ce 50 % .**

Dacă munca industrială a scăzut cu 50% , trebuie **să fie reduse și creanțele industriale cu 50 % .**

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Reînvierea creditului

- Dvs vreți să reînviați creditul.

Să presupunem **o bancă cu 3 milioane capital.**

Dacă **i se ia 1 milion,** lăsând **să i se plătească 2 milioane,** cu 3% , în 20 sau 15 ani, banca nu mai este în stare să-și întrețină personalul.

Din practică, a observat că **instituțiuni organizate** cu 200.000 - 300.000 de lei ,
au totdeauna 1-2 milioane de lei credit, pentru afacerile curente comerciale,
iar **băncile cu 20-30 milioane de lei , nu mai poate face operațiuni.**

Pentru reînvierea creditului, ar fi trebuit să se prevadă

o conversiune cu reduceri cât mai mari,

dar restul sumei să se dea acum .

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Importanța dezbaterii parlamentare**

[LD : indiferent de doctrina sa, Topciu apare ca un **parlamentar serios**, care-și pregătea minuțios discursurile ; credința sa în **importanța laboratorului legislativ**, este remarcabilă]

... DI Argetoianu spunea că **interesele sociale au cerut** , când s-a făcut **reforma agrară**,
să se sacrifice cei 29.000 de proprietari și chiar **bunul renume al României ca grâнар al Europei** . (**întreruperi la majorități** **Dacă nu aveți răbdare**

Eu am să termin , însă **constat cu tristețe** că, **în fața trecutului, suntem așa de vinovați ,**

încât dacă ar fi reînviat acei oameni, care au înfăptuit această Românie,

probabil că noi am fi plecat rușinos din aceste atribuțiuni .

În fața viitorului, vom fi blestemați. [-----]

am căutat să văd cum s-a făcut **discuția generală a legilor dinainte de război**,

am văzut că **atunci când era vorba de o discuție generală ,**

aceasta interesa mai mult decât discuția pe articole,

pentru că forma scheletul legilor, scheletul casei în care va trăi poporul.

De ce să fim noi grăbiți ?

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ **Intervenționismul de stat = baza armoniei sociale**

▣ **Analogie : reforma agrară / conversiunea.**

- Revenind la firul întrerupt ... la reforma agrară ... la sacrificarea celor 29.000 de proprietari
... la împrăștierea celor 1.800.000 de cetățeni ...

Cred că există și astăzi o nevoie care impune ca să fie deposedați creditorii
de o parte din drepturilor lor, pentru că **sunt singurii care pot suporta acest sacrificiu.**

Dar, în același timp, **se impune ca tot ce rămâne**, așa cum a făcut și legiuitorul reformei
agrare , **să fie plătit imediat .**

După cum **atunci s-a achitat prețul pământului** expropriat

și **s-a dezlegat țărănimea** de proprietari ,

asa trebuie să se facă și acum.

Ce s-ar fi întâmplat **dacă** țăranul împrăștiat ar fi rămas să plătească
proprietarului , **costul pământului ? Ar fi existat armonie socială ?**

N-am fi avut aceeași **scenă dureroasă** când **creditorul înjură pe debitor și invers ?**

Se impune, deci, ca , **după reducerea creanțelor ,**

ceea ce rămâne să fie imediat plătit de stat, creditorilor.

[**explică și cum ar trebui procurată suma și cum ar trebui recuperată,**
și rolul Băncii Naționale în această operațiune]

- **M.Condrus** : Dvs , în esență, **susțineți ca debitorii să plătească astăzi o anumită sumă** ,
mult mai **scăzută**, dar **integral**, creditorilor, **pentru a scăpa de datorii.**

- **Topciu** : **Statul**, care a plătit proprietarilor expropriați,

să plătească astăzi creditorilor creanțele,

rămânând ca debitorii să plătească datoriile în 15-20 de ani. Statului .

D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Finanțarea conversiunii

- De aceea, dle ministru, vă atrag atenția că suma pe care o prevedeți în buget , **statul nu va fi în stare să o plătească** , în primul rând, și, în al doilea rând, poate să creeze **suspiciunea** din partea celor nemulțumiți, că **dvs nu sunteți obiectiv** .
 - **Victor Slăvescu** : Va veni o Convențiune, în fața Parlamentului.
 - **Topciu** : **Cele 450 de milioane nu reprezintă** o sumă care să constituie **o finanțare serioasă**. Prin aceasta nu faceți decât să se nască din nou turburări , și va fi nevoie de o nouă lege , **pentru a se inaugura armonia socială**. [-----]
- D.Topciu / 2 apr.'34

▣ Legea - concluzii

Rămân cu convingerea că **dacă dispozițiunile din lege vor rămâne așa, ele nu vor rezolva nici problema socială , nici problema economică. Creditul nu va reînvia, susținând dvs 2-3 bănci. Conduc instituții financiare mari și mici, de peste 25 de ani, și sunt în situația de a vă spune că această lege nu-mi inspiră încredere , că va rezolva problemele** de care vorbește expunerea de motivare a d-lui raportor.
----- D.Topciu / Conversiunea / 2 apr.'34 -----

2.) "Afacerea Skoda" în dezbaterile parlamentului, 28 apr.'34

a) Ion Petrovici (PNA)

(DAD, MO 50, 28 apr.'34, p. ?)
În lipsa lui Goga, nevoit să plece, declară că **este de acord cu formarea Comisiei parlamentare** . Consideră propunerea lui Șeicaru interesantă, dar , în prima fază, să se dea prioritate Skodei.

▣ Politica înzestrării

La un moment dat [**gub.PP sau PNȚ ?**] a reprezentat Parlamentul român în Comisia de la **Conferința dezarmării , la Geneva**.
România a fost într-o **situație foarte delicată** , atunci .
În timp ce țări , care nu aveau voie să se înarmeze , **se înarmau efectiv, noi**, deși avusesem această voie, **nu ne înarmasem deloc !**
Altă situație paradoxală : **deși** interesele vitale ale țării noastre și constelațiile noastre de aliați , **ne obligau să susținem la Geneva înarmarea**, sau să s nu admitem o dezarmare prea întinsă, **totuși** , dacă am fi fost logici cu noi, și consecvenți cu mizeria noastră, **ar fi trebuit să fim alături de acele țări care preconizau dezarmarea generală**.
Suntem încă într-o situație penibilă , și de aceea socotesc propunerea d-lui Șeicaru oportună"
----- I.Petrovici / 28 apr.'34 -----

3.) .Ședința festivă în cinstea lui Louis Barthou , Senat și Cameră, 21 iunie .'34

(DAD, MO 3, șed. din 21 iun.'34, p. p.61- 69 ; " Lupta " , an XIII , 23 iun.'34 .

g Oct. Goga (PNA

[LD : Goga nu a riscat ! Discurs elevat, liniștit, măgulitor la adresa Franței, a lui Louis Barthou. Dacă cineva nu i-ar fi știut opiniile cu care a tulburat viața politică chiar în acea perioadă... nu ar găsi la Goga nici urmă de naționalism integral, sau antipartidism sau antidemocratism. Este Goga , cel din timpul luptei pentru unire ! Este Goga , poetul !]

Goga / 21 iun.'34

▣ Afinitățile româno-franceze .

" D-le președinte ,d-lor deputați, în același timp în care Națiunea Română a luat cunoștință de latinitatea sa, a luat contact cu spiritul francez.

Ea caută în acest contact puncte de orientare, linii de apropiere, ordinea evoluției sale.

" Nu s-ar putea explica numai prin asemănarea de limbă și prin certitudinea unei origini comune , afinitățile extraordinare care atașează Franței imediat și cu temei pe pionierii României moderne , dar mai cu seamă ele se explică prin faptul că poporul francez era pentru ei un viu exemplu de ce poate să desăvârșească spiritul asociat la acțiune , geniul realist în serviciul ideii , echilibrul între autoritate și libertate.[-----]

" De totdeauna patrioții români primară la Paris ospitalitate , care nu se mulțumea să fie pasivă. Este particular de emoționant de a ne aminti că în momentul când nici o voce în Europa nu se ridică în favoarea națiunilor oprite , la Paris , prin scrisul unui francez [] , apără pentru prima oară , la începutul sec. XIX, la capitolul revendicărilor românești , planul de liberare al tuturor românilor , atât al celor din Principate , cât și din Transilvania , din Banat, din Basarabia și din Bucovina .

" Concursul efectiv ce ne-a venit din Franța cu prilejul Unirii Principatelor și fondării Statului Român ,se datorește în bună parte atrăcțiunii spirituale a Parisului , asupra elitelor tinerelor generații românești. " [-----]

Pentru noi, îndoita dvs calitate, de diplomat și de intelectual, de orator și de conferențiar , de asociază la frumoasa dvs tradiție franceză , care întovărășește istoria unității noastre naționale.

Ne vorbiți de la tribună sau din intimitatea bibliotecii dvs , de tehnica politică , de vieți revoluționare, de dragoste de poeți. Ne place deci să vă evocăm ca tribun și bibliofil. În toate aceste funcții , reprezentați pentru noi gândirea franceză. [-----] omul care pune sigiliul Franței pe documentele păcii și ține balanța justiției între popoare ."

Goga / 21 iun.'34

▣ Principiul naționalității

" Logica istoriei a vrut ca în a doua perioadă eroică a vieții României Contemporane , la o răspântie critică a existenței noastre , privirile să ni se întoarcă din nou spre Franța. Ea a ridicat la rangul de dogmă principiul naționalităților.

Sub această egidă, România trebuia să lupte.

În numele acestui principiu s-a elaborat harta Europei Centrale .

Ne amintim totdeauna de această colaborare în domeniul principiilor istorice. "

Goga / 21 iun.'34

4.) Eug.Titeanu (raportor (DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990

Pentru a încheia bilanțul criticilor prezentate , **voi aminti aici o absență , o absență care își are semnificația ei** și care poate să ne ducă la **concluzii interesante** în ce privește **sinceritatea anumitor agitațiuni** : este **absența Partidului Național-Agrarian** care altădată **a ridicat și el această problemă ,**

fluturând aici toate posibilitățile demagogiei fără răspundere ,

Partidul Național Agrarian care **astăzi n-a venit aici să-și spună cinstit cuvântul** când este vorba de soluțiuni "**(aplauze vii la PNL și unele bănci ale opoziției**

- **ACCuza** : **O observație foarte justă .**

- **Eug.Titeanu** : **Eu știu că este foarte ușor să înșiri liste întregi**
cu nume de rezonanță străină;

eu știu că este foarte ușor să fluturi flamura tricoloră ;

dar atunci când simți cătuși de puțin cadrul realist al răspunderilor care pot să vină , ai datoria să spui ce este de făcut.

Legea aceasta este slabă ? Legea aceasta este xenofobă ?

Legea aceasta nu este suficientă ? Nimic !

Partidul Național Agrarian a fost absent în această discuțiune și cred că **faptul acesta , măcar din punct de vedere politic, merita relevat !**

Eug.Titeanu / 3 iul.'34

5.) Octavian Goga, "Schimbarea Constituției ! " , 8 nov.'34

(rev." Parlamentul Românesc " , an VI, nr. 181-184 , 8 nov.'35 , p. 63-64

(Foto medalion, semnătură autografă

/ Ideea națională !

/ Eclipsa democrației !

/ Compromiterea parlamentarismului ;

/ Schimbarea Constituției !

/ România Românilor !

"Continentul a intrat astăzi într-o perioadă de largă revizuire

a unor **percepte de cugetare politică** moștenită de la generațiile anterioare

din vremuri care , la rândul lor, răscumpărate cu mari jertfe ,

au fost socotite ca un pas înainte pe calea progresului .

" Principiile sănătății caută să-și facă drum **pe deasupra fenomenelor morbide .**

De la început , **ravagiile bolșevismului** răspândit cu profunzime de către adepții convinși sau închiriați ai **Moscovei** , au trezit o **protestare împotriva tendințelor internaționaliste .**

Goga / 8 nov.'34

▫ **Ideea națională**

[LD : nu este nici nouă, nici surprinzătoare , atitudinea lui Goga.

Dacă s-a vorbit de o inconsecvență a sa (cu pactul de la Ciucea și colaborările lui...

ea a fost trecătoare și omenească . Dar era fatalmente sortit să devină **naționalist ,**

în noile condiții. Așa cred eu. Și dacă la aceasta i s-au atribuit și **contaminări mussoliniene sau hitleriste** , ele nu diminuează ci confirmă și întăresc **"cariera" lui naționalistă.**

Dar este de remarcat că **naționalismul lui Goga** este contrapuz ...

internaționalismului bolșevic ... ceea ce schimbă puțin unghiul de analiză . Nu-i așa ?!]

" Ideea de patrie , sprijinită pe diferențierea etnică ,

într-o Europă ale cărei frontiere după războiul recent s-au tras pe principiul național ,

s-a sălășluit cu mai multă putere ca oricând , în conștiința publică.
Popoarele și-au dat seama că toți acei care vor să dărâme granițele
cu gândul de **a ucide specificul național** ,
sunt sau visători inconștienți , buni pentru casele de sănătate ,
sau destructori cu program , pescuitori în ape tulburi, buni de pușcărie ,
ca dușmani ai societății .

" În măsura în care s-au întetit **agitațiile ucenicilor lui Lenin,**
sentimentul tradiționalist a câștigat în suprafață și în adâncime.
Astăzi , continentul e mai mult de cât oricând **retranzat după Evanghelia Naționalismului**
activ și creator , care consideră **unitatea etnică drept baza de căpetenie a existenței de Stat .**
Nici o dată acest adevăr etern n-a fost **legitim** cu mai multe argumente ,
nici o dată nu s-a plămădit ca astăzi o **forță mistică** mai rodnică și mai hotărâtoare
pentru destinele omenirii. "

O.Goga / 8 nov.'34

▣ Eclipsa democrației

[LD : de data asta , fără nici un echivoc : **contra democrației, contra libertății absolute,**
contra partidelor, contra parlamentului , contra constituției.

O pornire de distrugere a eșafodajului democratic, în toate structurile și mecanismele sale.
Era noul crez politic al lui Goga . O înregistrăm, o etichetăm și gata .

Ar fi ușor dar nu este nici suficient și nici drept .

Respins, ironizat , contrarcat , minimalizat , de ceilalți oameni politici, din tot spectrul politic ;
devenind **ținta atâtor contestări politice , parlamentare, gazetărești** , în epocă și mai târziu -
fiind întrecut , ca țintă, doar de Cuza și Codreanu -

ideile lui Goga (nu discutăm cât de originale ! **vor face carieră** , îi vor deschide poarta
guvernării, **vor fi îmbrățișate de colaboratorii lui Carol II** (ex democrați din toate partidele .
iată de ce nu putem trece prea ușor peste ideile lui Goga .]

" **Dar o dată cu redeşeptarea ideii naționale , a apărut și eclipsa democrației ,**
dovedită **o rețetă neputiincioasă** în vâltoarea postbelică.

Viața de Stat , devenită mai complexă și cerând soluții grabnice dictate de un spirit de
competență , **nu mai putea fi dirijată după uzate tipare anacronice.**

În mod firesc, **vechea concepție democratică s-a perimat ,**
ca orice **abstracțiune** legată de un anumit timp și determinată de anumite împrejurări .

Cu deosebire **parlamentarismul** practicat în **veacul al XIX-lea**, transpus în situația nouă,
a apărut demodat și inoperant .

Cum puteau fi înfrânate tulburările masselor , ai căror demagogi răscoleau **valul anarhiei ?**

Cum se puteau stăvili , sub regimul libertății absolute, răsvrătirile mulțimei ,
adeseori puse la cale de către străini, cu bani de peste graniță ?

Cum era în stare o țară pulverizată în partide , care se paralizau reciproc ,
să-și pună la contribuție energia integrală , **pentru a scăpa** din ghearele desmățate ale
pericolului bolșevic de import și pentru a face față exigențelor de după război ?

Cum se putea guverna , fiind **guvernele la discreția capriciilor parlamentare ,**
lipsite de independență, de stabilitate, de prestigiu și de putere ?

" **Iată întrebări** care s-au ridicat la suprafață pretutindeni, preparând conștiința cetățenească
pentru **reformele descătușate de străvechea ficțiune democratică ."**

Goga/ 8 nov.'34

▣ Parlamentul

[LD : pentru un om politic care fusese **implicat în toată această mașinărie politică**
- parlament , partide, alegeri, guvernare , ministru de interne -

atacul lui Goga frizează cinismul. Un asemenea limbaj , putea merge la un tinere abia lansat în viața politică , sau la ACCUza , care persevera cu aceste opinii.]

"Iată trista noastră istoria contemporană - spune undeva pe drept cuvânt unul din inovatorii politici străini - s-ar putea zice că două forțe n-au putut fi echilibrate niciodată :

când e legislativul care domină supunându-și forța de guvernare ,
când este executivul , care reacționează substituindu-se complet celeilalte puteri.

Ce e mai rău însă e constatarea pe care ne-o dă experiența că,

dacă vrei să muncești pentru țară , fiind la guvern , trebuie să pui Constituția la o parte .

Acest adevăr potrivit oricărei consolidări de stat ,s-a resimțit în toate părțile ,
îndrumând gândirea politică sub categorice transformări constituționale.
Mașina Statului însuși, cum își duce scârțâitul de la o zi la alta ?

Parlamentul

Puterea noastră legislativă , mai întâi, din ce derivă ea ?

Expresii ale democrației sacro-sancte , **corpurile legiuitoare** sunt, se știe,
rezultatul presiunii guvernamentale , de o parte, **ale agitației nesăbuite**, de alta .

Alegerile ...

Corupția e apanajul consacrat al marilor biruințe electorale,

iar minciuna e ritualul consacrat al demagogiei ,

cu atât mai brutal , cu cât se adresează unor condiții de viață mai primitivă .

Bietul nostru elector pe subt **câte furci caudine** își plimbă conștiința lui zdrențuită până la primitoarea urnă.

Numărul voturilor și numărul leilor , iată o ecuație simplă a democrației românești .

Îndrăznesc să afirm că **o alegere generală pentru Cameră și Senat în țara noastră** ,
sub raportul moralității publice și al siguranței de stat ,

echivalează cu o reală catastrofă națională . [-----]

Parlamentarii...

Cântăriți de asemenea **nivelul intelectual -moral al celor 700 de deputați și senatori** ,
pe care **fiecare partid** care guvernează **trebuie să-i mobilezeze dintre adepții lui** ,
adăugați de asemenea și **suma pe care o reclamă** întreținerea acestui **batalion de lux**
al apărării noastre naționale.

Principiul competenței e scula cea mai netrebnică în atelierul democrației . [-----]

Goga/ 8 nov.'34

▣ **Schimbarea Constituției !**

▣ **România Românilor !**

**" România trebuie să se încadreze într-o ordine nouă de simțire creatoare ,
dacă vrea să trăiască.**

Până atunci , **răsună zadarnic toate programele.**

Toate teoriile de salvare nu sunt decât **povești la căpătâiul unui bolnav.**

România e bolnavă ; pe ziduri putrede nu se poate croi o casă nouă .

Catapeteasma așezării noastre de Stat **e un anarhism.**

La armatura morală a altora nu se poate răspunde cu **puștile de cremene ale democrației**
românești. De aceea, într-o lozincă se concentrează toată hotărârea noastră dâră și

nestrămutată : **SCHIMBAREA CONSTITUȚIEI ROMÂNEȘTI**

PENTRU A ÎNTEMEIA ROMÂNIA ROMÂNILOR " Octavian Goga (autograf

6.) Al.Vaida - Voevod, declarații politice , Timișoara , 13 nov.'34

("Universul" , 15 nov.'34

Al.Vaida -Voevod - șeful PNȚ pe Ardeal - participă la **adunările comitetelor de județ**
din Severin și Timiș -Torontal.

La Timișoara a binevoit să răspundă unor gazetari :

- Ce părere are de vânturarea , iarăși , a unui " **guvern național** " ?

Vaida / 13 nov.'34

▣ Guvern național ?

[Foarte simpatică mușcătura lui Vaida la adresa lui Iorga și Goga !

Mă mir cum n-a spus ceva și de Titulescu ! În orice caz, sunt și eu de acord cu el ,
din varii motive, că "**guvern de uniune națională**" nu se putea realiza în România !]

- **Vaida** : Nu este contra unui guvern național , dar crede că **nu va fi nici o dată realizabil** ,
din cauză că **la alcătuirea lui o să se angajeze** , iarăși , **oameni ca istoricul neamului,**
dl Iorga, și poetul Goga.

" **Eu fac politică** , și **nu poezie ca dl Goga**, pe care nu l-am înțeles nici o dată.

Nu l-am înțeles nici în literatură pe d. Goga , decât atunci când i-am citit primul volum.

Eu am avut în politică o conduită , din cauza căreia **am avut să trag** de multe ori
consecințele; totuși, **n-am cedat** nici o dată **principiilor** de care sunt călăuzit .

[----- **cum a căzut el de la guvern** -----]

" **De aceea nu mă împac eu cu un guvern național** "

Vaida / 13 nov.

▣ Cauza căderii guvernului Vaida

▣ Protejarea muncii naționale

[LD : și dacă , totuși, Vaida are dreptate ? !

Și dacă totuși presa de stânga făcea prea mare gălăgie ? ! Hai, răspunde !]

Când era prim-ministru, alarmat de **sute de mii de cereri ale tinerilor ingineri români**

și a altor **elemente de valoare** , cari **i s-au plâns că somează** din cauză că ,

pentru ei, **portile industriei naționale le sunt închise,**

a dat dispoziție să se facă **o statistică discretă** în această privință.

Rezultatul aflat a fost dezastruos , **pentru elementul românesc.**

Spre a evita turburările sociale ce decurgeau dintr-o atare stare,

a dat , în calitate de prim-ministru , o **Circulară secretă** către **150 de directori**

ai **celor mai mari întreprinderi** din țara noastră, pe care **i-a rugat frumos**

" **să fie atât de patrioți și inteligenți și să evite consecințele** ce pot decurge
din **gruparea românilor muritori de foame** , în țara lor "

" Cum n-ați răspuns dvs - căroră nu v-am trimis nici o circulară - tot așa **nu mi-a răspuns**
nici unul din cei 150 directori și mari magnați ai capitalului românesc.

" **N-am primit iarăși nici un cuvânt de observare** de la vreo unul din ei ,

asupra **datelor îngrijorătoare** , cari fuseseră **stabilite de statistica** ordonată de mine .

A doua zi , însă, **toate ziarele** , cari **se intitulează de stânga** , democrate și naționale,

m-au atăcat , făcând **larmă și în presa din străinătate** ,

și **provocând căderea mea de la guvern .**

Mă mândresc cu aceasta . Statisticile întocmite din ordinul meu,

au fost **utilizate de d.Goga în Parlament și republicate în " Țara Noastră "** ca reclamă .

Al.Vaida -Voevod / 13 nov.'34

Guv.Tătărăscu. Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15 nov.'34 - 28 apr.'35

7.) nov.'34 **C.Leancă** (PRȚ , discurs la mesaj, 29 nov.'34

(DAD, MO 5 , șed. din 29 nov.'34 , p. 49-50

[LD : discurs radical țărănist , frustrant , a unui om , poate , de bună credință , dar cu o **mentalitate narodnic -steristă**. Un **țărănist -marxist** , fără s-o știe și să o spună . Pentru el , **toate partidele românești sunt străine de interesele " neamului " , nu sunt legitimate să conducă țara , nu urmăresc decât puterea și interesele**.
Leancă / 29 nov.'34

« PNAGoga -partid rassist

" D-lor, avem aici un partid care se numește Ligă : **Liga Apărării Național Creștine** . Fiindcă, ca importanță numerică, **se aseamănă cu partidul d-lui Goga** și deoarece **există și anumite afinități între ele**, voesc să trec peste ele cu hurta , cum se zice.

Dar, d-lor , **partidele acestea** , după mine, **se adresează mai mult instinctului decât rațiunii**.

Într-un moment de criză și de sărăcie , când stomacul este gol, este foarte ușor să te adresezi lui , fiindcă vorba aceea : **în stomacul gol nici mintea nu lucrează**.

" Nu mă îndoiesc că, la un moment dat , **sărăcia și desnădejdea pot să creeze** chiar **un curent serios în jurul acestor idei**. Dar eu , chiar dacă prin imposibil le-ași vedea la putere , nu mi-aș putea face nici o iluzie, fiindcă socot că, **la baza lor stă o idee greșită**.

" **Greșala lor care este ?**

Ei cred că ne găsim în fața unui conflict de rasă , pe când, în realitate , **noi ne găsim în fața unui conflict între clase** .

" **Aceste partide** cred că ceea ce **interesează** este **proporția în compoziția sângelui** , când **ceea ce interesează în realitate este lupta** , tot mai crâncenă, care se dă între **masele muncitoare și producătoare** și între **cercurile restrânse de beneficiari**.

Aceste cercuri restrânse de beneficiari , nu se împart după credință și după limbă, așa cum voiesc ei să împartă clasa muncitoare .

Din acest punct de vedere , **nu-mi fac nici o iluzie**, **și cred că nici aceste două partide nu sunt partide de viitor** . "

C.Leanca / 29 nov.'34

8.)1 dec.'34 I.Petrovici , discurs comemorativ :

(**Universul**" , 3 dec.'34 (O.Goga, rostește o cuvântare la Fundația Carol

" În lipsa d.lui Octavian Goga, al cărui trecut politic și a cărui valoare simbolică îi dau o autoritate netransmisibilă altuia și fac ca în această ocazie să fie aproape cu neputință de înlocuit, voi căuta totuși să spun câteva cuvinte **în numele partidului național-agrar**.

" **Sărbătoarea** de astăzi nu este dintre acelea care **să cunoască uzură**. Oricâți ani vor mai trece și oricâtă vreme se va mai depăna, celebrarea unei zile ca aceasta , va găsi totdeauna **cale deschisă pentru inimi** care vibrează și **pentru suflete pline** de recunoștință ,pentru **marea reparațiune istorică** , care după o derutantă întârziere, **a venit întregă, a venit totală**.

" **Prea mare a fost fericirea** acestei regăsiri întârziate după veacuri de dezbinare vitregă, pentru ca atât deprinderea cât și alte vicisitudini , care tocesc entuziasmul vieții sufletești, **să poată să aștearnă peste dânsa indiferența sau blazarea** .

Și chiar dacă ar fi primejdie să se întâmple aceasta , au grijă să ne țină veșnic trează conștiința **dușmanii noștri**, prin **clamorile lor**, **nemângâiați** pentru ceea ce a fost , pentru ceea ce numai e, și, adăugăm , pentru ceea ce nu poate să mai fie.

" După ce **au renunțat la statistici** meșteșugite și la **răstălmăciri istorice**, în cele din urmă **s-au agățat** vârtos de **o altă idee**, umplând lumea cu această afirmație

că ei sunt poporul cel mai cult din Orient, și că a fost un păcat că s-a sfărâmat un stat milenar, în avantajul statutului românesc.

" Urmăresc de mulți ani **congresele științifice internaționale** , **întrecerile spirituale**

între popoare și pot afirma în chip obiectiv, nu povestind impresiile mele,

ci relatând impresiile altora, **că în aceste întreceri spirituale**

NICI O DATĂ ROMÂNIA N-A RĂMAS RUȘINATĂ ,

NICI O DATĂ N-AM AVUT OCAZIA SĂ GELOZIM MANIFESTĂRILE VECINILOR NOȘTRI

și sunt sigur că, **dacă Ardealul** ar fi fost să se ducă într-o astfel de împrejurare

de cine să-și lege soarta ,

CHIAR DACĂ AR FI UITAT GLASUL SÂNGELUI ȘI ALTE CONSIDERAȚIUNI ETNICE,

dar pe bune **CONSIDERAȚII DE CULTURALITATE** ,

n-am nici o grijă că s-ar fi întors la vechii asupritori și **n-ar fi venit cu orgoliu și cu frenezie** ,

tot în hotarele țării românești. "

I.Petrovici 7 1 dec.'34

9.)Leon Scridon (PNA),discurs la mesaj,4 dec.'34

(DAD, MO 8, șed. din 4 dec.'34 , p. 82-83

[LD :Părți din doc. și comentariu am dus și la alte fișiere :**Parlament VI, Guvern,Sistem de partid, Etică, Naționalism,ș.a**

Goga lipsește din parlament, deși este în țară.Mesajul său este transmis de **Leon Scridon** .

Fără echivocuri. Motivat prin **starea internațională** (germenul conflagrației mondiale

și **internă** (anarhie, conspirații , demagogii : **antidemocrație , autoritate , ordine ,**

guvern de mână forte . Altfel, spre deosebire de tonul discursurilor electorale,

și a acțiunilor propagandistice din țară - de care ziarele nu încetau să alarmeze opinia publică -

Scridon recunoaște guvernului oarecare realizări, și nu este deosebit de agresiv în limbaj.

dar , pe un ton ultimativ, **respinge Răspunsul la Mesaj**, cerând **revizuirea Constituției**,

și **instaurarea regimului** preconizat de PNA]

/ Situația internațională /

/ Program PNA : Guvern de mână tare - nevoia de autoritate - regim de ordine /

/ Criza morală /

/ Bilanțul guvernării : conversiunea - indulgență culpabilă - nepedepsirea vinovaților -

nerezolvarea protecției muncii românești /

/ Politica externă /

/ Așa -zisa democrație : demagogie - cultul electoralului /

/ Ideologia PNA : ideea națională - ideea de autoritate - ideea morală /

/ Modificarea Constituției /

/ Respinge Răspunsul la Mesaj /

Scridon / 4 dec.'34

▣ Situația internațională

" D-le președinte, d-lor deputați, **cercetarea atentă a realităților prezente** ,

răscolește în cugetul fiecăruia dintre noi **un sentiment de serioasă îngrijorare** .

În împrejurările grele de azi, ne socotim datori **să privim cu luare aminte** ceea ce se petrece în

jurul nostru , **descifrând cu grijă înțelesul faptelor** și lămurind fără ezitare

căile pe care se cuvine să ne îndreptăm , **dacă voim să înlăturăm primejdiiile viitoare.**

" Groaznicul **asasinat de la Marsilia** , căruia i-au căzut jertfă **regele Alexandru** al Jugoslaviei și

fostul ministru de externe **Louis Barhou** , **a semănat în sufletul tuturor o adâncă emoție.**

Poporul nostru, cu **vechiul lui instinct** de apărare în fața marilor frământări ale istoriei ,

a resimțit amenințarea unei turburări internaționale, și, cu o precisă intuiție a momentului,

a văzut **încolțind** din nou **germenul unei conflagrații continentale.** "

Scridon / 4 dec.'

#Guvern de mână tare

"Doliul întins asupra proaspetelor morminte [regele Alexandru, Louis Barthou] nu ne-a împiedicat să scoatem din această lecție tragică învățăminte stropite cu sânge.

Am înțeles că pândesc în umbră la toate răspântiile vrăjmașe , turburătorii liniștei noastre scump plătite , urzindu-și planul lor criminal , la adăpostul unei prea îngăduitoare toleranțe.

"Un fals umanitarism acoperă cele mai distrugătoare gânduri, iar ucigașii își pregătesc loviturile lor îndrăznețe sub ocrotirea generoasei slăbiciuni a ospitalității .

" Suntem amenințați în propria noastră existență , dacă nu luăm măsuri de apărare .

Noi apărăm aici , convingerea noastră fermă , repetată ca un avertisment în atâtea rânduri , că numai întărirea ideii de autoritate , care să țină în frâu tendințele anarhice

și numai înstăpânirea unei guvernări de mână tare , care să stârpească pentru totdeauna cuiburile conspiratorilor , sunt în stare să asigure consolidarea Statului în cadrul unui regim de ordine , fără de care nu se poate închipui o epocă de înfiripare și de consolidare națională ."

Scridon / 4 dec.'34

#Criza morală .

[LD : citit de Scridon , fraza este , fără îndoială , a lui Goga .Descrierea simptomelor și stabilirea diagnosticului , reală , patetică , rafinată.Patosul și îndemnul orgolios la trezire , poetic și orgolios.Sigur , discutabile : calea , metodele și adjudecarea puterii]

"Tabloul stărilor din țară , din nefericire , nu-i mai îmbucurător. Alături de supărătorea criză economică , până la capătul căreia s-ar părea că mai avem de străbătut o lungă perioadă de zbuclim , s-a abătut asupra societății românești , o criză morală neasemănat mai gravă , ale cărei consecințe paralizante le întâlnim la tot pasul.

" Pătura noastră conducătoare , prinsă în obezile unei descurajări generale ,dă semne de vădită oboseală ,înlocuind printr-un criticism înăcrit avântul constructiv ,de care în mod firesc ar trebui să se lase purtată , la început de viață nouă în largile hotare ale Patriei întregite.

La 16 ani după îndeplinirea unității noastre naționale ,ne înfățișăm cu neașteptate scăderi de voință și cu nevrednice manifestări de scepticism ,ca și când am fi o țară învinsă , iar nu o puternică națiune ,care prin sacrificii eroice s-a ridicat deasupra nedreptății din trecut , tăindu-și cu brațe vâjnoase o perspectivă de lumină spre mari realizări ale energiei creatoare."

Scridon / 4 dec.'34

#Bilanțul guvernării /Programul viitor .

[LD : fără să conceedă vreun merit guvernării liberale , împărtășește felul cum s-a realizat conversiunea , care a dus la restabilirea creditului și a vieții economice]

"Din această priveliște sumbră , se desprinde totuși o îmbucurătoare constatăre fragmentară , care ne oferă satisfacția unei impresii reconfortante.

...Plus :Conversiunea datoriilor ...

"E seriozitatea cu care țărănimea din România a arătat că înțelege să-și îndeplinească îndatoririle sale. Aproape pretutindeni , plugarii de la noi s-au supus obligațiilor înscrise în legea pentru conversiunea datoriilor agricole ,dovedind ,pe de o parte ,posibilitatea de a lichida , în sfârșit ,această anevoioasă problemă ,pe de altă parte , punând în valoare însușirile de cumpăt și de chibzuință ale poporului nostru , care își dă seama că numai prin păstrarea cuvântului dat se poate ajunge la o reînviere a vieții economice , cu restabilirea creditului și cu dreapta răsplată a muncii roditoare.

Suntem bucușori că pe acest tărâm atât de prielnic sugestiunilor ațățătoare ,nu a reușit să prindă buruiana otrăvitoare a demagogiei și a rămas învingător bunul simț ,a ieșit deasupra judecata sănătoasă și s-a afirmat principiul supunerii în fața legilor.

...Minus:Indulgența culpabilă față de prevaricatori

" Avem însă , la rândul nostru , îndatorirea severă de a contribui la redresarea sufletească a României ,oprind la vreme valul de îndoială și de renunțare , care crește neconținut la orizont.

Nu am avea dreptul să cerem altora jerfe pentru interesul obștesc, **dacă am consimți din partea noastră printr-o indulgență culpabilă**, să lăsăm **crime nepedepsite și ticăloși nepedepsiți**. Toate **pagubele aduse avutului Statului** vor trebui să fie reparate; **toți vinovații vor trebui să-și ia răsplata**, cu atât mai aspră cu cât făptuitorul a fost ridicat prin mijloace mai nedemne **până sus pe scara ierarhiei sociale. Mesajul Regal**, recunoscând nevoia unei **mai grabnice urmăriri a prevaricatorilor** banului public, anunță un **proiect de lege al responsabilității ministeriale** care să creeze **garanții** mai puternice pentru **înfrânarea abuzurilor** și pentru **mai buna gospodărire** a bogăției naționale.

Nu știm întrucât această lege nouă va reuși să dea **rezultatele dorite**, trecând peste piedicile actualei Constituții, după cum **rămâne să vedem** în ce măsură dispozițiile ei vor ajunge să **lovească** în chip **retroactiv abaterile** săvârșite până acum.

În orice caz, **ideea de sancțiune** și-a croit o albie adâncă și **va trebui aplicată** cu toate urmările ei, începând cu **procesul contractului "Skoda"**, oferind un regretabil prilej de îmbogățire fără cauză, pe seama unor **lacomi profitori** ridicați **până pe culmile puterii**, prin speculații fără scrupul a naivității populare" (aplauze la majorități [-----])

Plus și minus :Protecția muncii naționale ...

" în sesiunea trecută , datorită **semnalului de alarmă pe care noi l-am dat** de la această tribună , **guvernul** prezidat de dl George Tătărescu a făcut să se voteze o **lege pentru ocrotirea muncii românești**.

În ceea ce ne privește , **am fost mulțumiți cu începutul** care s-a realizat , **deși numai pe hârtie** ; dar trebuie să constatăm ,cu profundă tristețe că , nici până astăzi , **rezultatele nu se văd**, pentru simplu motiv că **princiipiile ,recunoscute ca juste, nu se aplică**.

Legea, încorsetată în articole și paragrafe ,**își așteaptă încă Regulamentul** care să o explice , iar Regulamentul , după ce va fi gata , va mai aștepta puțin, la rândul lui, **până se va găsi omul care să-l preschimbe în realitate** ." [LD : acest om ar fi fost... Goga!]

Scridon / 4 dec.'34

#Politica externă

" Deși **reluarea raporturilor cu Rusia sovietică** este anunțată nu numai ca reprezentând , pentru România, o **garanție de liniște**, mai mult , **siguranța față de amenințările posibile**, noi vedem în **păstrarea legăturilor de prietenie cu aliații noștri** , în **reluarea raporturilor economice** cu țările care au nevoie de produsul muncii noastre, și ,mai presus de toate, în **puterea pe care noi înșine o reprezentăm."**

Scridon / 4 dec.'34

#Așa- zisa democrație=concurență pe frontul votului universal

...demagogie ...cultul electoratului

"**Prefacerea** pe care o dorim și o căutăm **nu se va realiza nici o dată** ,cu mijloacele prea cunoscute și atât de repede învechite ale **așa - zisei democrații** de la noi.

Aici nu se mai cere o schimbare de regim, ci o **radicală transformare de ideologie**.

Nici o îmbunătățire nu va fi posibilă , **fără înlăturarea definitivă a demagogiei** care a zăpăcit atâtea capete , și fără **înmormântarea** deplină a acelu **cult al electoratului** care pune necurmate **obstacole de-a- curmezișul unei guvernări active**.

" **Partidul Liberal** de la 1918 încoace , prin întreaga lui activitate , **a alimentat la rândul său această demagogie**, practicând deopotrivă **cultul electoratului** ,cu teama nemărturisită ca nu cumva să se dea bătut **în această luptă de concurență pe frontul votului universal."**

▣Trepiedul vital al PNA

"Noi ,**în ceea ce ne privește** ,suntem în largul nostru să tragem concluzii din păcatele pe care le vedem desfășurându-se înaintea noastră ,căci **pe deasupra tuturor fluctuațiilor de popularitate** ,înfruntând toate riscurile risipite în jurul urnelor,ne-am propovăduit **credința noastră** în cele **trei mari principii mântuitoare** pe care nădăjduim să le ducem la biruință :

ideea națională, ideea de autoritate și ideea morală .

"Iată **trepiedul vital al existenței noastre românești** ,înaintea căruia **vor trebui să se subordoneze toate celelate concepții doctrinare** și vor trebui **să se închine toate celelate interese particulare** ,oricât ar fi de respectabile "

Scridon / 4 dec.'34

▣PNA:Modificarea Constituției !

" Pe drumul pe care am orbecăit până acum, **nu se mai poate merge.**

La o viață nouă, **se cere o haină nouă.**Noi nu vedem puțința de renaștere a României de astăzi **fără o schimbare temeinică a așezărilor noastre constituționale.**

" De aceea, în așteptarea marilor prefaceri, care să consacre faptul istoric al învierii noastre naționale ,mărturisim deschis că **nu mai așteptăm nimic de la metodele folosite până acum.**

#Respingerea Răspunsului

"Partidul Național Agrar declară, prin urmare că nu poate vota Răspunsul la Mesaj "

Leon Scridon / 4 mart.'34

10 a)Febr.'35.O.Goga, La început a fost Kogălniceanu...

Discurs rostit la 6 febr.1935, la Radio. Din vol.O.Goga , **Naționalism dezrobitor**, editura Albatros, 1998 , p. 511-519 , care , la rândul-i , o preia din vol."**Discursuri**" , apărut în 1942

[LD 7 apr.2007.Sunt pe punctul să termin "cariera" lui Goga ca președinte al PNA .

Peste câteva luni,el va fuziona cu LANC-ACCuza ,și va fi **copreședinte al PNC** .Acest discurs se înscrie în seria articolelor care au precedat (pregătit acea fuziune. Nu l-aș fi preluat în atenție, dacă în istoriografia israeliană privind antisemitismul românesc n-ar începe ,de la Kogălniceanu și Eminescu , considerați "premergătorii" Vreau să constat în ce măsură această continuitate este profundă sau propagandistică .Cum subtitlurile sunt puse de redacție, îmi îngădui să pun eu **alte subtitluri problematice** la extrasele mele]

-Kogălniceanu –la baza genezei românismului

"Mihail Kogălniceanu face parte din această **familie de spirite** care au determinat însăși **geneza românismului.Reînvierea amintirii lui** deci echivalează cu **o mărturisire de atelier a propriei noastre conștiințe** .De aceea e binevenită această săptămână a lui Kogălniceanu la Radio,e aproape **o lecție de educație cetățenească** perfect legitimată de toate tribulațiile zilelor noastre .**Să nădăjduim** că dl Nicoae Iorga ,căruia îi aparține **ideea de a actualiza** figura masivă a temutului moldovean ,**n-a făcut-o dintr-o tendință de ironie** cu gândul subversiv de a deslănțui un proces de comparații pe temeiul cunoscutului dicton al lui Eminescu :<Au prezentul nu ni-i mare ?>.Chiar dacă da, fericiții **epigoni pot să-l ierte** pentru această glumă de bibliotecă pe marele istoric, fiindcă, din nenorocire, **fostul cancelar al lui Cuza** rămâne în imperiul umbrelor ,**eclipsa e deci trecătoare** pentru mandarinii actuali ai ecranului nostru "

-Kogălniceanu – cerebralitate europeană.

[LD :Pornind de la asumarea lui Kogălniceanu,de sisizat deosebirea dintre Goga și alți naționaliști români ,în privința "**europenismului modern**" și , prin aceasta , a poziției sale liberale în disputa "**formelor fără fond**"]

"Fiul căminarului Ilie de la Dorohoi , născut la Iași în 1817, e **cel dintâi creier românesc organizat în sens modern** , care primește și **elaborează problemele gândirii continentului** din vremea lui, pentru a le pune **de acord cu interesele naționale**.[...]

De acolo din nordul Moldovei se ridică acest om , care prin facultățile lui de excepțională comprehensiune , excaladând toate barierele unor orânduiri primitive din țara lui,**se smulge din mediul patriarhal** și, peste noapte , **se transformă într-o cerebralitate occidentală** pregătită pentru cele mai subtile nuanțe ale conducerii unui stat.El **nu continuă o lucrare începută , ci sparte un drum.**

Dacă așezarea politică nu se poate întări aici decât în măsura **înstăpânirii pe solul nostru a concepției din Apus**, cu toate consecințele, dacă deci **întregă evoluție** a vieții noastre până la unirea cea mare, nu se datorește decât **încadrării românismului în formele civilizației moderne** – atunci, de sigur, **cel dintâi și cel mai luminat precursor** al identificării granițelor noastre cu cele politice, e **Kogălniceanu**.

Rămâne în sarcina viitorului [LD : totdeauna, cu onestitate, Goga își mărturisește neștiințele și sugerează viitorului descifrarea unor necunoscute] descifrarea și explicarea suflătească a acestui fenomen eruptiv : curba lui intelectuală strălucitoare împreună cu tortul chinuit al simțirii care s-a agitat în umbră. [...] Tânăru' fiu de boier plecat din țara işlicului cu copiii lui Mihail Sturdza la Luneville în Franța și-a început din fragedă adolescență lupta de **adaptare la spiritul european pe care și l-a însușit în mod conștient și statornic**. [...] Chinuitoare dualitate ! Orientul turco-tătar cu tinctură bizantină, care a pasă de veacuri pe spinarea Moldovei, era pus în fața **nevrozei din Apus de după revoluția din iulie [1830]** [...] Paralel cu ideile liberatoare, s-a îmbibat de noțiunile curente ale înaintării culturale fără să piardă o clipă din vedere dărpănarea de acasă "

-Kogălniceanu –naționalism și democrație

"În această atmosferă de efervescentă intelectuală, Kogălniceanu nu era un spectator pasiv, ci un receptacol fără răgaz. Din accentele patetice ale lui Fichte, din cercetările lui Alexandru Humboldt, din teoriile istorice ale lui Ranke, și mai ales din noua orientare a lui Herder, care, descoperind folclorul, lansează "glasul sămințiilor", **Kogălniceanu**, după o cumpănire dreaptă, **își făurește o doctrină prin care se justifică două probleme capitale : îndreptățirea neamului său de a-și face loc în cadrul lumii civilizate** și punerea în valoare a **specificului național în ordinea literară și politică**."

10bNov.'35.Octavian Goga, " Schimbarea Constituției ! "

(rev." Parlamentul Românesc ", an VI, nr. 181-184, 8 nov.'35, p. 63-64

(Foto medalion, semnătură autografă

/ Ideea națională !

/ Eclipsa democrației !

/ Compromiterea parlamentarismului ;

/ Schimbarea Constituției !

/ România Românilor !

"Continentul a intrat astăzi într-o perioadă de largă revizuire

a unor **percepte de cugetare politică** moștenită de la generațiile anterioare din vremuri care, la rândul lor, răscumpărate cu mari jertfe, au fost socotite ca un pas înainte pe calea progresului.

" Principiile sănătății caută să-și facă drum **pe deasupra fenomenelor morbide**.

De la început, **ravagiile bolșevismului** răspândit cu profunzime de către adepții convinși sau închiriați ai **Moscovei**, au trezit **o protestare împotriva tendințelor internaționaliste**.

Goga / 8 nov.'35

▣ Ideea națională

[LD : nu este nici nouă, nici surprinzătoare, atitudinea lui Goga.

Dacă s-a vorbit de o inconsecvență a sa (cu pactul de la Ciucea și colaborările lui...

ea a fost trecătoare și omenească. Dar era fatalmente sortit să devină **naționalist**, în noile condiții. Așa cred eu. Și dacă la aceasta i s-au atribuit și **contaminări mussoliniene sau hitleriste**, ele nu diminuează ci confirmă și întăresc **"cariera" lui naționalistă**.

Dar este de remarcat că **naționalismul lui Goga** este contrapus ...

internaționalismului bolșevic ... ceea ce schimbă puțin unghiul de analiză. Nu-i așa ?!]

" Ideea de patrie, sprijinită pe **diferențierea etnică**,

într-o Europă ale cărei frontiere după războiul recent s-au tras pe principiul național,

s-a sălășluit cu mai multă putere ca oricând, **în conștiința publică**.

Popoarele și-au dat seama că toți acei care vor să dărâme granițele cu gândul de a ucide specificul național , sunt sau visători inconștienți , buni pentru casele de sănătate , sau destructori cu program , pescuitori în ape tulburi, buni de pușcărie , ca dușmani ai societății .

" În măsura în care s-au întetit **agitațiile ucenicilor lui Lenin**, sentimentul tradiționalist a câștigat în suprafață și în adâncime.

Astăzi , continentul e mai mult de cât oricând retransat după Evanghelia Naționalismului activ și creator , care consideră unitatea etnică drept baza de căpetenie a existenței de Stat . Nici o dată acest adevăr etern n-a fost legitimat cu mai multe argumente , nici o dată nu s-a plămădit ca astăzi o forță mistică mai rodnică și mai hotărâtoare pentru destinele omenirii. "

O.Goga / 8 nov.'35

▣ Eclipsa democrației

[LD : de data asta , fără nici un echivoc : **contra democrației, contra libertății absolute, contra partidelor, contra parlamentului , contra constituției.**

O pornire de distrugere a eșafodajului democratic, în toate structurile și mecanismele sale.

Era noul crez politic al lui Goga . O înregistrăm, o etichetăm și gata .

Ar fi ușor dar nu este nici suficient și nici drept .

Respins, ironizat , contracarat , minimalizat , de ceilalți oameni politici, din tot spectrul politic ; devenind **ținta atâtor contestări politice , parlamentare, gazetărești** , în epocă și mai târziu - fiind întrecut , ca țintă, doar de Cuza și Codreanu -

ideile lui Goga (nu discutăm cât de originale ! **vor face carieră** , îi vor deschide poarta guvernării, **vor fi îmbrățișate de colaboratorii lui Carol II** (ex democrați din toate partidele . iată de ce nu putem trece prea ușor peste ideile lui Goga .]

" Dar o dată cu redeşeptarea ideii naționale , a apărut și eclipsa democrației , dovedită **o rețetă neputincioasă** în vâltoarea postbelică.

Viața de Stat , devenită mai complexă și cerând soluții grabnice dictate de un spirit de competență , **nu mai putea fi dirijată după uzate tipare anacronice.**

În mod firesc, **vechea concepție democratică s-a perimat ,**

ca orice **abstracțiune** legată de un anumit timp și determinată de anumite împrejurări .

Cu deosebire **parlamentarismul** practicat în **veacul al XIX-lea**, transpus în situația nouă, **a apărut demodat și inoperant .**

Cum puteau fi înfrânate tulburările masselor , ai căror demagogi răscoleau **valul anarhiei ?**

Cum se puteau stăvili , sub regimul libertății absolute, răsvrătirile mulțimei ,

adeseori puse la cale de către străini, cu bani de peste graniță ?

Cum era în stare o țară pulverizată în partide , care se paralizau reciproc , să-și pună la contribuție energia integrală , **pentru a scăpa** din ghearele desmățate ale **pericolului bolșevic de import** și pentru a face față exigențelor de după război ?

Cum se putea guverna , fiind **guvernele la discreția capriciilor parlamentare ,**

lipsite de independență, de stabilitate, de prestigiu și de putere ?

" Iată întrebări care s-au ridicat la suprafață pretutindeni, preparând conștiința cetățenească pentru **reformele descătuseate de străvechea ficțiune democratică . "**

Goga/ 8 nov.'35

▣ Parlamentul

[LD : pentru un om politic care fusese **implicat în toată această mașinărie politică**

- parlament , partide, alegeri, guvernare , ministru de interne -

atacul lui Goga frizează cinismul. Un asemenea limbaj , putea merge la un tinerel abia lansat în viața politică , sau la ACCuza , care persevera cu aceste opinii.]

"Iată trista noastră istoria contemporană - spune undeva pe drept cuvânt unul din inovatorii politici străini - s-ar putea zice că două forțe n-au putut fi echilibrate niciodată :

când e legislativul care domină supunându-și forța de guvernare ,
când este executivul , care reacționează substituindu-se complet celeilalte puteri.

Ce e mai rău însă e constatarea pe care ne-o dă experiența că,

dacă vrei să muncești pentru țară , fiind la guvern , trebuie să pui Constituția la o parte .

Acest adevăr potrivit oricărei consolidări de stat ,s-a resimțit în toate părțile ,
îndrumând gândirea politică sub categorice transformări constituționale.

Mașina Statului însuși, cum își duce scârțâitul de la o zi la alta ?

Parlamentul

Puterea noastră legislativă , mai întâi, din ce derivă ea ?

Expresii ale democrației sacro-sancte , **corpurile legiuitoare** sunt, se știe,

rezultatul presiunii guvernamentale , de o parte, **ale agitației nesăbuite**, de alta .

Alegerile ...

Corupția e apanajul consacrat al marilor biruințe electorale,

iar minciuna e ritualul consacrat al demagogiei ,

cu atât mai brutal , cu cât se adresează unor condiții de viață mai primitivă .

Bietul nostru elector pe subt **câte furci caudine** își plimbă conștiința lui zdrențuită până la primitoria urnă.

Numărul voturilor și numărul leilor , iată **o ecuație simplă a democrației românești .**

Îndrăznesc să afirm că **o alegere generală** pentru Camera și Senat în țara noastră ,
sub raportul moralității publice și al siguranței de stat ,

echivalează cu o reală catastrofă națională . [-----]

Parlamentarii...

Cântăriți de asemenea **nivelul intelectual -moral al celor 700 de deputați și senatori** ,
pe care **fiecare partid** care guvernează **trebuie să-i mobilezeze dintre adepții lui** ,
adăugați de asemenea și **suma pe care o reclamă** întreținerea acestui **batalion de lux**
al apărării noastre naționale.

Principiul competenței e scula cea mai netrebnică în atelierul democrației . [-----]

Goga/ 8 nov.'35

▣ Schimbarea Constituției !

▣ România Românilor !

**" România trebuie să se încadreze într-o ordine nouă de simțire creatoare ,
dacă vrea să trăiască.**

Până atunci , **răsună zadarnic toate programele.**

Toate teoriile de salvare nu sunt decât **povești la căpătâiul unui bolnav.**

România e bolnavă ; pe ziduri putrede nu se poate croi o casă nouă .

Catapeteasma așezării noastre de Stat **e un anarhism.**

La armatura morală a altora nu se poate răspunde cu **puștile de cremene ale democrației**
românești. De aceea, într-o lozincă se concentrează toată hotărârea noastră dâră și

nestrămutată : **SCHIMBAREA CONSTITUȚIEI ROMÂNEȘTI**
PENTRU A ÎNTEMEIA ROMÂNIA ROMÂNILOR "

Octavian Goga (autograf / 8 nov.'35

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 15 nov.'35 - apr.'36

11. Gh.A.Cuza , anunțarea creerii Partidului Național Creștin , 29 nov.'35

/ fuziunea LANC- ACCuza + PNA- Goga, Iași, 15 iulie 1935 /

(DAD, MO 5, șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 45- 47

[LD : Gh.Cuza era profesor de drept roman la Universitatea din Iași]

Fără îndoială această fuziune este importantă și semnificativă.

Pe lângă creșterea puterii organizatorice la nivel național,

pe lângă speratele posibilități de raliere și a altor grupări sau naționaliști izolați,

în mod imediat , crește gruparea lor în parlament .

Cum PNC anunță și un "front parlamentar" cu Frontul Românesc -

noua formațiune debutează optimist. Dincolo de doctrină, de ideologie,

de problemele de fond ale programului, PNC se prezintă " ca la carte " :

are un program articulat , coerent , care poate fi considerat program de guvernare .

Transcriere fidelă a documentului .

Doc.integral - fișier LANC IV

/ Formarea PNC - 15iul.'35, Iași /

/ Fuziunea LANC + PNA : ideologie : ideea națională , românism /

Programul PNC

/ Ordinea spirituală : doctrina creștină ; Biserica - integrată în stat ;

/ Ordinea monarhică : monarhie constituțională /

/ Ordinea constituțională , modificarea Constit. naționalism - creștinism - autoritarism

Reformarea Parlamentului / Reformarea principiilor legislative /

/ Ordinea politică : România a Românilor /

/ Regimul minorităților : trei categorii, trei tratamente /

/ Ordinea socială : Țărani, muncitori, intelectuali.

/ Ordinea culturală : ideea națională / Ministerul propagandei /

/ Ordinea economică : agricultura, industria / Româizarea orașelor /

/ Ordinea externă : sistem de alianțe /

- NNSăveanu (președ. : Dl deputat ACCuza are cuvântul

- ACCuza : Nu eu, ci d-l Gheorghe Cuza. Îmi pare bune că vă gândiți totdeauna la mine .

G.A.Cuza / 29 nov.'35

▣ Partidului Național Creștin

" Dle președinte , d-lor deputați, în 15 iulie a acestui an, a avut loc la Iași, actul Istoric al fuziunii Partidului Național-Agrar , de sub conducerea d-lui Octavian Goga și Ligii Apărării Național Creștine , de sub conducerea supremă a d-lui A.C.Cuza .

" Acest nou partid, izvorât din tot ce are mai sfânt acest mneam,

purcede la luptă și se prezintă astăzi în Parlament , înaintea dvs, cu un program bine definit.

Îmi revine mie astăzi deosebita onoare de a da citire actului fuziunii ,

care cuprinde punctele programatice , pe temeiul cărora înțelegem să ducem lupta în viitor.

Iată . dlor, textul actului fuziunii , semnat la Iași [15 iul 1935]

G.A.Cuza / 29 nov., retro 15 iul.'35

▣ Fuziunea LANC –PNA

" România, pe urma guvernărilor politicianismului lacom,

al așa -zisei democrații exploatoare ,

ca și pe urma destrucțiunii metodice ,

îndrumate de elementele străine încuibate în țară,

se găsește astăzi secătuită și bolnavă.

" Ca să fie salvată de prăpastia sufletească și de ruina economică ,
trebuie să se închege într-o singură tabără **rândurile forțelor politice din țară ,
care au principiul național** , cu toate consecințele, **la baza ideologiei lor.**

" Trăgând concluzia cuvenită din această stare de spirit, care călăuzește instinctul de viață al
poporului nostru, și care îndrumă pretutindeni **conștiința nouă a lumii civilizate,**
subsemnații : A.C.Cuza, președintele suprem al LANC și **Octavian Goga,** președintele PNA,
inspirându-ne din necesitățile actualelor zile hotărâtoare pentru **destinele românismului,**
inaugurăm acest proces de realizare și **hotărâm contopirea LANC și PNA ,**
într-o unitate , sub denumirea de **Partidul Național Creștin "**

G.A.Cuza / 29 nov., retro 15 iul '35

▣ Programul Partidului Național Creștin

" Ideile de căpetenie ale înfrățirii noastre, pe care **ne angajăm cu onoare**
și pe conștiință a le îndeplini , sunt :

PNC /

" În ordinea spirituală :

[**LD atenție ! : anularea secularizării bisericii din legislația statului român modern ;
atenție ! : nu știu dacă la această fuziune ACCuza renunță la " reforma "**
dogmei ortodoxiei (eliminarea Vechiului Testament pe care a propovăduit-o)

Spre deosebire de concepția liberală și de materialismul marxist,
vrem la baza Statului Român **principiul spiritual al creștinismului** și , în consecință,
considerăm Biserica națională suprema reprezentantă
a acestei forțe generatoare de viață morală .

Suntem convinși că **societatea românească** nu se poate smulge din dezagregarea haotică
de astăzi, care dă naștere tuturor rătăcirilor și tuturor ticăloșilor politice,

decât impunând spiritului public ordinea morală întemeiată pe doctrina creștină .

Vrem să integrăm Biserica noastră în misiunea ei permanentă , creatoare și purificatoare .
Vrem , deci, **o preoțime luptătoare , încadrată în organizația de Stat,**
conform tradiției românești și cerințelor etnice ale unei noi așezări naționale ."

PNC /

" În ordinea monarhică :

Socotim **regalitatea ca singura formă de Stat** , care ne asigură aici,
în fața curentelor anarhice și a atâtor vecinătăți dușmane nouă,
o consolidare națională și o civilizație proprie.

Suntem deci pentru **monarhia constituțională** , pe care o vom întări ,
sporind și apărând **prestigiul Dinastiei** , din toate puterile noastre . "

PNC / 1935

" În ordinea constituțională : "

[**LD : urmez ordinea și includerea în Constituție a principiilor preconizate în programul PNC ,
așa cum a fost el elaborat.Originalul este în ghilimele. Supratitlurile îmi aparțin]**

" Ne declarăm **pentru modificarea Constituției actuale,**
ținând prin aceasta la afirmarea categorică a ideii naționale în structura vieții noastre de Stat,
la **prefacerea morală a societății românești [principiul creștinismului]**
și la **restabilirea principiului de autoritate** în organismul Statului. "

PNC /

▣ Principii parlamentare înscrise în Constituție

-

[LD : atenție! nimic despre **Adunarea Deputaților** și ... eventual, rolul ce ar urma să-l joace partidele politice în mecanismul parlamentar]

" Vrem , deci, transformarea **Corpurilor Legiuitoare** într-un instrument ordonat și util, prin **reducerea numărului deputaților** ca și prin **noi atribuțiuni și o nouă organizare a Senatului** , alcătuit din **senatori aleși de către corporațiile românești**, constituite în temeiul unor **legi speciale** , ale căror **principii se vor înscrie în Constituție**, apoi din **senatorii numiți de Rege** , dintre fruntașii țării , și **senatorii de drept**, reprezentând **anumite instituții**. "

PNC /

▫ Principii legislative înscrise în Constituție.

" Vrem înscrierea în Constituție a principiilor de bază ale **legilor administrative**, pentru a asigura **dominațiunea politică a românismului** , **înlăturându-se exagerările principiului electiv** și urmărind **o administrație onestă** , ferită de **fluctuațiunile politicianiste** . "

" Vrem înscrierea în Constituție a principiilor unei **legi a presei**, având a asigura **caracterul național**, cinstea profesională și garanția intelectuală a organelor de publicitate din țară .

" Vrem o nouă și riguroasă afirmare a **răspunderii ministeriale** .

"Vrem introducerea **pedepsei cu moartea** , ca sancțiuni pentru anumite crime de drept comun , ca și pentru crimele de înaltă trădare . "

PNC / 1935

[LD: nu trebuie comentarii. **Programul este clar și fără echivocuri**.]

" În ordinea politică

Vrem România a Românilor.

Vrem ca stăpânirea politică , economică și culturală a națiunii dominante , să se afirme **desrobită de orice amestec parazitar** .

Vrem aplicarea **principiului național la funcțiunile de Stat**

și punerea în valoare a **proporționalității numerice** , în sens etnic,

la toate întreprinderile particulare din România.

Vrem ca armata națională, justiția, administrația și învățământul de Stat ,

să fie **în mâinile națiunii dominante** , pentru a asigura

în prima perioadă de consolidare a Statului, **valorificarea principiului național**.

Se va avea în vedere **pricipiul proporționalității numerice**

și la înscrierea în **institutele superioare de învățământ**."

PNC / 1935

" În materie minoritară, distingem :

[LD: nu trebuie comentarii. **Programul este clar și fără echivocuri**.]

1. Minoritarii [LD : care ar fi ? : germanii , armenii , grecii , turcii ?]

care , din prima zi a întemeierii României de azi ,

s-au încadrat în **ideea Statului Național** ,

identificându-se în mod definitiv cu interesele națiunii dominante ,

fiind legătura lor cu țara , garantată de însași situația geografică a Statului Român.

Acestea vor putea ocupa funcțiuni în Stat , conform **proporționalității numerice** .

2. Minorități [LD :care ar fi ? :ungurii, bulgarii, ucrainenii, rușii , sârbii , cehii, polonezii?]

care, fiind **infiltrații ale unor neamuri constituite în**

tate naționale la hotarele României , expuse fiind **agitațiilor permanente din aceste țări** ,

ale căror guverne **lansează pe față lozinci revizioniste** ,

prezintă încă în **manifestările lor tendințe centrifuge**.

Aestea se vor putea valorifica în anumite funcțiuni în Stat , în profesiunile libere , în comerț și în industrie, conform proporționalității lor numerice .

3. Elementul evreesc, [LD : nu există nici o cruțare ! Dar nici o soluție clară !] care prin străvechi impulsuri extrateritoriale , prin cetățenia lui prea recentă, și prin contactul cu influențele statelor cărora au aparținut, înfățișează note dizolvante , protivnice consolidării Statului Român , și față de care Statul Român are datoria să-și apere organizația și munca românească.

▫ Vrem reintegrarea în patria de origine a tuturor străinilor introduși în țară prin fraudă, necetățeni , în sensul tratatului de pace , care nu-și pot legitima existența lor aici , prin prisma unei necesități de Stat .

Vrem revizuirea tuturor cetățeniilor acordate celor veniți în țară după semnarea tratatului de pace " [LD : expulzarea străinilor , mai cu seamă a evreilor. Acest lucru îl va începe Goga în scurta-i guvernare din 1937...]

PNC / 1935

" În ordinea socială :

[LD : un veritabil program țărănesc, putându-se lua la concurență cu programul PNȚ
Cu o importantă deosebire : nu anunță " stat țărănesc" și...
se arată preocupat de situația tuturor claselor producătoare,
fiind , din acest p.d.v. , mai degrabă ... liberal.]

Văzând în țărăimea noastră însăși temelia existenței de Stat a României, vrem ridicarea economică , fizică și morală a ei, printr-o politică metodică, urmărind : o gospodărie țărănească înalțată din starea primitivă de azi , la nivelul unei adevărate civilizații rurale ; o organizare igienică și sanitară , menită să ne dea un popor robust și cumpătat ; o reformă a învățământului rural , așezat pe tradițiile sufletești ale neamului și potrivit necesităților practice , impuse de viața Statului.

Vrem ca preoții și învățătorii să devină cu adevărat apostolii acestei opere de renaștere națională.

Vrem o solitudine specială pe seama tuturor categoriilor producătoare , în ordinea materială și în ordinea intelectuală, recunoscând îndreptățirea fiecăreia ca funcțiune întregitoare în viața națională a României.

Vrem , prin măsuri speciale , afirmând ideea stăpânirii românești, să curmăm starea actuală de șomaj în care se zbate tineretul nostru intelectual.

Vrem reeducarea muncitorimii noastre, prin sustragerea din erezia luptei de clasă , și încorporarea ei în totalitatea națiunii. "

PNC / 1935

" În ordinea culturală .

Îndrumarea și supravegherea în sensul național constructiv a întregii mișcări culturale din România (presă, case de editură, teatru, cinematograf, radio prin crearea unui Minister al propagandei naționale. "

PNC / 1935

" În ordinea economică

Agricultură

Vrem întărirea producției agricole . Socotim producția agricolă ca ramură de căpetenie a economiei naționale ; vom înlesni dezvoltarea agriculturii în cantitatea și calitatea ei , având în vedere crearea de debușuri pentru produsele românești și posibilități favorabile industrializării lor .

Industria.

Vrem întemeierea și întărirea industriilor cu capital industrial românesc, menite să servească apărarea națională și să satisfacă nevoile agricole.

Desființarea tuturor măsurilor de protecție acordate de guvernele trecute în mod interesat , **așa -ziselor industriei naționale exploatatoare** , care au contribuit la scumpirea vieții și la prăvălirea noastră economică.

Românizare

Vrem exproprierea rurală și urbană din motive de utilitate națională .

Vrem colonizarea Românilor în diverse puncte importante ale țării .

Vrem românizarea orașelor României "

Problema financiară, cu cele trei laturi ale sale : moneda, creditul și bugetul , va fi tratată pe planul realităților românești. [----- --]

PNC / 1935 .

" În ordinea politicii externe :

[LD : grabă ? prudență ? echivoc ? așteptare ? compromisuri reciproce Goga -Cuza ?

Cred că de fiecare , în anume proporții. Nici într-un caz, elogierea diplomației oficiale.

A dispărut atacul consecvent contra Ligii Națiunilor , contra marilor democrații, dar și promisiunea explicită a alinierii la Germania sau Italia.]

Politica noastră externă , având drept grijă de căpetenie **apărarea ființei Statului** , menținând **principiul intangibilității granițelor României**

și creând în acest sens **un sistem de alianțe** ,

va urmări legături de amicitie cu țările care vor asigura refacerea economică a Statului Român , prin plasarea produselor românești. "

(**Aplauze prelungite pe băncile PNC și ale Frontului Românesc - Vaida**)

G.A.Cuza : crearea **Partidul Național Creștin** / 29 nov. , retro 15 iul / 35

12.) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 47

(**Este primit cu aplauze de către membrii proaspătului PNC și ai Frontului Românesc**

"Dle președinte, d-lor deputați, vă rog să-mi îngăduiți **să dau citire principiilor** în puterea cărora s-a înfăptuit **Blocul Parlamentar Național** , între **Partidul Național -Creștin** și **Frontul Românesc**.

" Frontul Românesc de sub conducerea d-lui **dr. Alexandru Vaida -Voevod** și **Partidul Național-Creștin** de sub conducerea d-lor **ACCuza și Octavian Goga** , **menținându-și fiecare programul și principiile călăuzitoare** ,

au hotărât **constituirea unui bloc parlamentar** , cu scopul de a **afirma** , în sesiunea actuală a Corpurilor Legiuitoare , **o unitate de acțiune pentru apărarea și punerea în valoare a marilor interese naționale ale României.**

" Frontul Românesc și Partidul Național-Creștin au stabilit ca **program minimal** al Blocului Parlamentar , următoarelor chestiuni ,

în care s-a fixat **o identitate de credințe și soluții :**

Monarhia...

I. Afirmarea în orice împrejurare a **instituției monarhice** și păstrarea intactă a **prestigiului Tronului** , aceasta fiind **garanția supremă a unității de Stat la Români** , care , în sufletul lor au adânc înrădăcinat **devotamentul pentru Coroană "**

(**aplauze la PNC și Fr.Românesc**

II. Afirmarea caracterului național și creștin al Statului nostru ,

prin lupta fără șovăire pentru **realizarea lozincii România a Românilor.**

Pentru **atingerea acestui scop** și pentru a **asigura în mod real**

stăpânirea politică a națiunii dominante , desrobită de orice amestec parazitar ,

Blocul Parlamentar revendică :

1. Aplicarea principiului național în armată , justiție , administrație ,

în învățământul de stat secundar și superior , precum și în toate funcțiunile sau

întreprinderile de Stat ;

de asemenea , realizarea proporționalității în sens etnic
la toate întreprinderile particulare din România.

**2. Reintegrarea bisericilor românești în misiunea lor permanentă ,
creatoare și purificatoare , prin încadrarea normală a tașmei preotești
în organizația de Stat , conform tradiției noastre
și cerințelor etice ale unei noi așezări naționale.**

**3. Desființarea trusturilor și cartelurile exploatare și
înlăturarea tuturor măsurilor de protecție acordate industriei parazitare
(aplauze la PNC și Fr.Rom. ,pentru a realiza o dreaptă cumpănă
între prețurile produselor industriale și produsele agricole din țară.**

**4. Impunerea de fapt a primatului muncii românești ,
întărirea și încurajarea ei față de elementul străin acaparator.**

**5. Revizuirea tuturor cetățeniilor acordate celor veniți în țară după semnarea
tratatului de pace, tot astfel revocarea dreptului de a rămânea în țară
a muncitorilor și preinșilor tehnicieni statorniciți cu pașapoarte străine.**

**6. Deparazitarea presei de intrușii străini care înrăuresc spiritul public
din țară ,în sens dizolvant , subversiv și antiromânesc.**

III . Ridicarea culturală, economică și sanitară a țărănimii noastre .

IV. Înființarea creditului țărănesc și a creditului pentru meseriași și micii comercianți
români , urmărind reânvierea spiritului național și creștin al breslelor tradiționale.

V. Înarmarea grabnică a țării

VI. Modificarea Constituției actuale , urmărind afirmarea categorică a ideii naționale
în structura vieții noastre de Stat , refacerea morală a societății românești
și restabilirea principiului de autoritate în organismul Statului.

[LD : atenție : categorica intervenție a lui Vaida în problemele diplomatice !]

VII.Îndrumarea politicii externe în sensul ideii de pace , de respectare a granițelor noastre ,
prin păstrarea tratatelor care le garantează.

Menținerea alianțelor actuale , ca și stabilirea de raporturi normale cu toate Statele ,
prin înțelegeri de neagresiune , constatând însă

inoportunitatea unui pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică. "

Blocul Parlamentar își va putea amplifica programul, în sensul principiilor mai sus arătate ,
nu va colabora însă și nu se va putea întovărăși în nici o împrejurare ,
cu partide sau organisme politice a căror concepție, structură și țeluri
sunt în contradicere cu aceste idei, prin care s-a justificat înfăptuirea lui "

Semnează : ACCuza, Alex.Vaida -Voevod, Octavian Goga .

(aplauze prelungite pe băncile Blocului Parlamentar Național

Blocul Parlamentar Național / 29 nov.'35

LD : Gata cu existența PNA-Goga. De la 29 nov.'35 ...trece la PNC

12.)